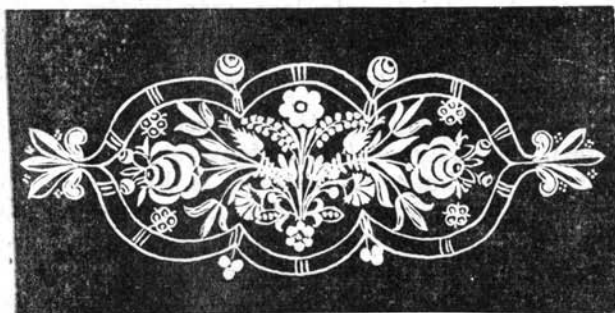

Ifj. KÖS KÁROLY

A régi székely bútorfestésről

Népi kultúránknak alig van más területe, hol olyan pompában mutatkozik meg a nép igénye a szép és díszes iránt, mint a *festett bútor*. Annál feltűnőbb, hogy e téma mindeddig nem talált kutatóra, pedig a népi életmód és lakáskultúra rohamos átalakulásával a festett bútor tanulmányozása hovatovább nehezebb lesz. A „sima“ bútorok fél évszázada falun is hódító divatjával a régi „tulipántos“ bútorok is mindenfelé kiszorulnak a házból, s még jól járnak azok a darabok, amelyek a padlásra, és nem a tűzre kerülnek.

Pedig a bútorfestés egykor egész Nyugat- és Közép-Európában, a reneszánszstílus kiterjedt határterületén virágzó mesterség-ág volt. Erdélyben, hova Buda török kézre jutása után számos kézműves menekült, és ahol a reneszánszstílus a reformációval együtt hódított, az új típusú virágos festésű deszkabútor is egyre szélesebb körű „divat“, a bútorfestés pedig sajátos népi mesterség lett. A bútorok valamilyen festése szükségessé vált akkor, amikor az újkor első századaiban a régi ácsolt keményfa-bútorokat felváltották a vízfűrészeken metszett olcsó fenyő-fadeszkából készült asztalosmunkák. Ezeknél az enyv- vagy olajfesték és gyantás lakk a gyenge faanyag és az illesztések tartósítására és takarására szolgált. Az újszerű eljárást eleinte (a XVI. században) csak szűkebb körben, reformált templomoknál alkalmazták, amelyeknek egyetlen díszé lett a virágos festésű kazettás mennyezet, karzat és szószék. Az első magyar falusi bútorfestő asztalosokról is e munkák kapcsán tudunk (a XVI.—XIX. századi református és unitárius templomok asztalosmunkáinak felirataiból és az egyházközségek kurátori számadáskönyvéből). E virágos festésű templombelső, valamint a vidéki udvarházak „újmodi“ berendezése — természetesen — erős hatással voltak a falvak népe egész díszítőművészetére, mindenekelőtt pedig bútor-kultúrájára.

Az okleveles adatok és összehasonlító néprajzi vizsgálat alapján rekonstruált eme folyamattal tökéletes összhangban áll a bútorfestő-asztalos központok elterjedése is. Így a városok — Szatmár, Nagybánya, Zilah, Dés, Kolozsvár, Torda, Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Kézdivásárhely és Bereck — céhes bútorfestő asztalosai mellett a XVII.—XIX. század folyamán különösen Kalotaszeg és Udvarhelyszék falvaiban, de számos más vásároshelyen és faluban is dolgoztak népi bútorfestő asztalosok, többnyire a családon belül „örökölt“ mesterségi tudásukkal. Ilyen népi festett bútort készítő központ volt a nyugatibb vidékeken Belényes, Szilágy-somlyó, a kalotaszegi Bánffyhunad, Sárvár, Nyárszó, Damos, Magyarvalkó, Mákó és Magyarvista, a mezősegi Szék, az egész Aranyosszék számára is dolgozó Torockó, továbbá az udvarhelyszéki Korond, Lokod, Lövete, Homoródalmás, Abás-

falva, az erdővidéki Vargyas, Felső- és Alsórakos, a csiki Szenttamás, Karcfalva és Dánfalva, valamint a hétfalusi Türkös és Pürkerec. E magyar városi és falusi bútorfestő központok mellett a szász céhek mesterei (Brassó, Segesvár, Medgyes, Szeben, Beszterce, Rozsnyó, Kőhalom, Feketehalom) látták még el virágos festésű bútorral a környező erdélyi parasztságot. Egyes központok mesterei rendszeresen készítették festett bútorokat, nemcsak körzetük megrendelőinek, hanem a közeli vásárokon való eladásra is. A kézdivásárhelyi, berecki és pürkereci mesterek, valamint brassói és besztercei szász kollégáik festett ládáit szekeres kereskedők rendszeresen szállították Moldvába és Havasalföldre.

Nemzedékek folyamán természetesen mindegyik bútorfestő-asztalos központ, a helyi mesterségi ismeretek és a vásárlókörzet igényei szerint meghatározott sajátos stílust alakított ki. E stílusjegyek alapján a szakember biztosan felismerheti akár a falusi házakban, akár a múzeumok raktárában látható legtöbb festett bútor eredetét.

A legtöbb falusi bútorfestő-asztalos központ Udvarhelyszék Háromszékkel és Kisküküllőmentével érintkező vidékein volt. Innen van legtöbb korai, XVI—XVIII. századi emlékünks is a népies bútorfestésre (főként falusi templomok belső munkái kapcsán). A festett bútorok múlt századi virágzása idején e vidékek népe számára elsősorban az Abásfalván élő és onnan Homoródalmásra is elszármazott Balázs család, valamint a Vargyason működő Sütő család s ennek más falukba is elkerült egyes tagjai dolgoztak, jórészt ugyanazon körzet számára, egymást és egymás munkáját is jól ismerve, ami a közös stílus magyarázatául is szolgál. E központok közül Vargyas elsőrendű jelentőségű. Az itt élő Sütő család századok óta megszakítatlanul folytatja a bútorfestő asztalosságot, egyidőben több mester is. Mindez indokoltá teszi, hogy a székely bútorfestés kutatásakor, még az alaposabb összehasonlító vizsgálatot megelőzően, a vargyasi Sütő család munkájával ismerkedjünk meg.

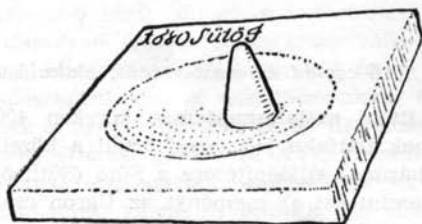
A Sütő család és mesterségük alakulása

A vargyasi Sütő család és egyúttal az itteni asztalosmesterség kerekén 400 éves. Ugyanis 1568-ban települtek át az Ugronok fiátfalvi jobbágysai közül a közeli Vargyasra özv. Daniel Ferencné leégett udvarházának újjáépítésére a Sütő (Sütheő) testvérek: az ács János és az asztalos József, amint ezt az eseményt az Ugron család levéltárában megörökítették. Hogy itt az asztalos milyen munkát végzett, arra az udvarház későbbi átalakítása miatt, biztos adat nincs. Mindenesetre ekkor már szokásos volt nemcsak az erdélyi magyar templomoknál, hanem jómódú polgári házaknál és nemesi udvarházaknál is — egyebek mellett — a virágos festésű kazettás mennyezetek és ajtók készítése.

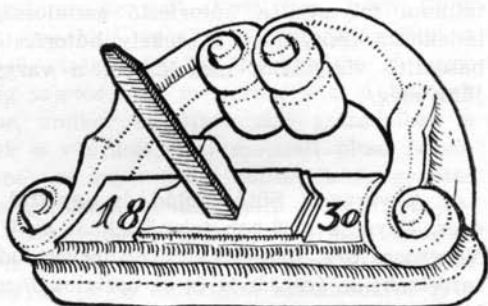
1627-ben már a felszabadult jobbágyok közt említik a vargyasi Sütő Jánost, kinek fia lehetett az a Samu, aki a Daniel udvarház máig fennmaradt reneszánsz jellegű ajtaját készítette hevederes szerkezettel, faszeggel, párkányozó gyalut és túrónyvet használva. A család bútorfestésének első mesterségi emléke a „Sütő J. 1680“ feliratú hargitai márvány festéktörő. Ez idő tájt — mint erre oklevelekből, régi évszázados házakból és csempékből következtethetünk — a Székelyföldön már végbement a lakószoba füsttelenítése (csempés füstfogó és külön „fűstház“ építésével), és lehetővé vált a régies ácsolt keményfa bútorok felváltása virágos festésű fenyőfa-bútorokkal. A festéktörő Sütő Pálon át öröklődött az unokára, Istvánra, aki maga is belevéste nevét („Sütő István 1756“) amint ez a máig megőrzött számon látható.

István és ennek fia, III. József — kitől egy „1758“-as évszámmal ellátott porozógyalut ismerünk — tevékenységéről már több asztalosmunka és szájhagyomány tanúskodik. Ezekből kitűnik, hogy a XVIII. század közepe táján a Sütők már *nagyoló, kerekítő-, lyukvágó- és hevedervágó fűrészszel, lapos-, széles-, keskeny, lyuk-, kupás-, lúdtalpas-, és holdalakú vésővel, porozó-, simító-, eresztő és párkányozó gyaluval* dolgoztak, ezenkívül még *jelzőmértéket, derékszöveget* és *csavarfűrőt* használtak, bár a lágy kovácsolt acélfűrészek fogait még acélvágóval élezték (ráspoly helyett), az enyvezéshez használt szorítókapocs és a gyalupad pedig (csavar helyett) ékkel működött. Ekkor készülnek az első farkasfogas illesztésű bútorok. E József műhelyfelszerelése hasonnevű fiára (IV. József) szállott. Az ő fiatal-sága idején épült legényöccse, Antal háza (a Sütő család ma is álló „öreg háza“), maga pedig — többek között — a homoródokládi és homoródszentmártoni unitárius templomok kazettás mennyezetén, a baróti református templom festett karzatán és a pusztakamarási udvarház asztalosmunkáin dolgozott. Tevékenysége átnyúlik a XIX. század elejére is, amikorról már több évszámós népi bútor is fennmaradt. Vele kezdődik a környéken a népi bútorfestés igazi virágkora is, a „tulipántos világ“.

Az utóbbi IV. Józsefnek mindhárom fia, II. János, II. István és I. Ferenc „örökölték“ apjuk mesterségét. János és ennek fia, V. József, valamint István s ennek utódai folytatták a mesterséget Vargyason. István 1810-ben született, tőle maradt fenn az 1830-as évszámú alapgyalu, egy kovács készítette fareszelő, egy kalán- és egy központi fűrő. 1848—49-ben Gábor Áron erdőfülei ágyúöntő műhelyé-

Márvány festéktörő

Alapgyalu

nek műasztalos volt, az 50-es években készült több gyönyörű népi bútor maradt fenn tőle. Négy fia, III. István, Sándor, Lajos és Károly mind bútorfestő asztalosok voltak, kik apjukkal, két nagybátyjukkal, alsórákosí unokatestvérükkel és egy Felsőrákosra telepedett Sütő-tanítvánnyal együtt látták el a század második felében a környék falusi népének megnövekedett festettbútor-szükségletét. Ekkor már sorra bekerülnek az asztalosműhelyekbe a különféle gyári acélszerszámok, és a tőrőnyvet is felváltja a csontenyv.

A „sima bútor“ divatjának a század elején bekövetkezett gyors térhódításával a Sütő család bútorfestő művészete is lehanyaglott. Így aztán Sütő Lajos fia, Béla (sz. 1895) kivételével a mesterséget már senki sem tanulja meg. De ő is már inkább csak a „népies“ művészet úri pártfogói és házipari szövetkezetek részére készített megrendelésre egy-egy „garnitúrát“, valamint a környékbeli protestáns egyházaktól vállalt megrendelést festett templomkarzat, mennyezet, orgona és szószék restaurá-

lására, kiegészítésére. Fia, ifjú Sütő Béla (sz. 1919) ugyancsak hűséges őrzője elődei bútorfestő tudásának, azonban apjánál is kevesebb megrendelés híján tevékenysége inkább csak a közeli fürdőhelyeken is árusítható „emléktárgyak“, tulipános ládikák, baba-bútorok készítésére szorítkozik. Viszont annál több tárgyi hagyatéka maradt fenn a tizenhárom nemzedéken át folytatott mesterségnek a vargyasi házak régi bútorai közt és a két Sütő Béla műhelyeiben, az elődök mesterségi tudásának pedig roppant gazdag tárháza idősebb Sütő Béla emlékezete.

A bútorokhoz használt festékanyagok

A fenyődeszkából készült bútorok takarására és tartósítására kezdettől fogva használtak színező, pácoló, fedő anyagokat. Vargyason is még a legrégebb, „maga színében hagyott“ bútort is legáltalább *leolajozták*, sőt gyakran „tulipánozták“ is, amennyiben jól tapadó cukros-savós kancatejben feloldott festékekkel valami virágokat festettek rá. Ezt a korábbi keményfa-bútoroknál is alkalmazott eljárást azonban a fenyődeszknál hamar felváltotta az *alapozással* történő festés. Az alapozó a Vargyas határában (csihányos) bányászott alabástrom finom gipszlisztjével és az oklándi Homokhegy fehérföldjével készült *olajfesték* volt. A deszka pórusait eltömő sima alapra festettek aztán az egész XVII—XIX. század folyamán *enyves festék*kel. Az enyves festék alapanyaga sokáig az oltottmésszel készült, jól berágódó *túróenyv* volt, majd pedig a marha és juh lábszárából főzött kocsonya zsírtalanításával készült *édes enyv* lett.

Az enyves festékreteg *lefoglalására* és színhatása fokozására (*kinyitására*) *mázos kenceolajat* vagy *gyantás fényezőt* használtak. A kenceolaj többször — előbb magában, azután a „száritó“ ólomcukorral, majd pedig a „fényező“ ólommáz-liszttel, s esetleg még a vöröses árnyalatot adó vöröshagymahéjjal — felfőzött házi lenolaj volt. A szükséges ólomgelételet a falu határában (Hidegaszó) vagy a szomszédos Magyarhermány fazekasainak ólommáz-lelőhelyén szedték. A gyantás fényező egyik anyaga a fenyőszurokból kifőzött terpentin volt, ebben oldották fel a szurokból visszamaradt gyanta lisztjét és valamennyi méhviaszt. A viasz megakadályozta a kiszáradó gyantaréteg porlását, megfehéredését. A mázos kenceolaj és a gyantás fényező jó tulajdonságait egyesítették a XIX. század eleji mesterek a *gyantár* készítésével. A vargyasi gyantár ólomcukros lenolaj és terpentinben feloldott gyanta keveréke valamennyi gelétliszt hozzáadásával, és legfőbb tulajdonsága, hogy kiválóan lefogja az enyves festéket.

A nemzedékek láncolatán át felgyűlt roppant tapasztalati tudás és a helyi adottságok tökéletes ismerete nyilatkozik meg a vargyasi bútorfestők házi festékkészítésében is. Az enyvesfestékek különféle színező anyagait is teljes egészében a mesterek teremtették elő, kialakítva így a bútorfestés páratlanul gazdag modulációjú sajátos vargyasi színskáláját. A *meggyszint* és *bordópirosat* adó vaspátos anyagot a vargyasi Szélescsereoldalában a földön

szedték össze, megégették és megtörték. A *cinóbervörös* színezőjét a Hargita felé eső kénes helyekről gyűjtötték, a *téglavöröset* pedig a Hidegászó határrészben talált, kemencében kiégett, porrá-tört és kiszitált ólomércből nyerték. A *sárga*, *citrom*, *rózsaszín*, *kékesszürke* és *fehéres* színű festéket a szomszédos erdőfülei Kóságoldalában található különféle árnyalatú lisztpalák (diatoma) szolgáltatták. A *zöld* színezőt a Daszmagyarossa határrészben a föld színe alatt található rézgálicos kőből nyerték, miután ezt kiégették és vízzel lecsapolták (gálic). *Sötétbarna* vagy *gesztenye* színt szolgáltatott a mai barnaszénbánya szürkepalarétege fölötti poranyag. A legszebb *fehér* festéket a helybeli és oklándi homokkőrétegek közt található anyagból állították elő, a fekete festék-földet pedig a vargyasi Rikateón szereztek be, ezt kellett megégetni, vízzel lecsapatni és porráörni.

E festékanyagokat minden esetben a márványlapon finom lisztté törve és sűrű szitán átszítva keverték össze a kötőanyag-gul szolgáló enyvvel. A használt — alkalmilag összeszedett — kövek, palarögök minden darabja más-más összetételű és más-más árnyalatot szolgáltatott, de házi feldolgozásuk módja és az éppen használt enyv minősége is mesterek és esetek szerint különbözött. E sok apró különbség együtt eredményezte, hogy a vargyasi festett bútorok színe semmi mással össze nem téveszthető, jellegzetes helyi színek, ugyanakkor azonban csodálatos változatosságot mutatnak korok, mesterek, sőt egyes munkák szerint is. De éppen ebben áll a vargyasi bútorfestés színeinek sajátos „varázsa”, szemben a standard bolti anyagokkal festett munkáival.

A múlt század második felében azonban Vargyason is kezdnek áttérni a bolti festékekre. Már 1848 előtt akadnak úri megrendelők, kik a házaló görög és örmény kereskedőktől vásárolt élénkebb színű festékekkel festetik bútoraikat, a század második felében aztán már a baróti boltban is megjelennek a gyári porfestékek s a század végén már a vargyasi asztalosok is a legtöbb színt bolti anyagokból keverik, mígnem századunk elején a *páczerezett* (fladir), majd a *fekete* és *fényezett* bútorok divatja teljesen kiszorítja a régi tulipános bútort.

A bútor festése

A vargyasi bútort már borsópiros, illetve égszínkék alapszíne megkülönbözteti más bútorfestő műhelyek munkáitól, a csíki fekete, a régi torockói és kalotaszegi közepes kék, a kőhalmi, segesvári és medgyesi zöld, de még a közeli Abásfalva és Lövete téglaszín felé hajló vörös alapú bútoraitól. A vargyasi bútorfestők a zöld alapszínt *százosnak*, a sötétebb kékét *jobbágyosnak* mondták, ezzel szemben a világoskéket *égszínkének* és *templomkének* is nevezték, mivel a templomok kazettás mennyezetének és karzatának volt kezdettől fogva gyakori alapszíne, de ugyanakkor *székely színnek* is mondták, mert az, akinek nem volt módja rá, hogy bútorát kivirágoztassa, gyakran ezzel az egy színnel festette le. Természetesen e kényes világos alapszín éppen megkövetelte a

SOS REBEKA 8543ba

Újabab stílusú disztő kompozíciók

hajlék teljes füstmentességét, ezért volt, hogy alkalmazása sokáig csak a fűtetlen falusi templomokban és a nemesi udvarházak ünnepi-szobájában volt lehetséges.

A bútorok alapszíne mellett erősen helyi jellegű maga a festett díszítmény is.

Díszítő kompozíció

A festett bútor egész jellegét alapvetően meghatározza a nagyobb síkok felbontása és tagolása különböző méretű, alakú és színtónusú felületekre, valamint egyes architektonikus elemeinek (ajtó, párkány, pártázat) hangsúlyozása megfelelő színekkel. A bútorfestés stílusa szempontjából azonban nem kevésbé lényeges maga a díszítmény — itt jellegzetesen virágornamens — felépítése. A vargyasi díszítőkompozíció egyik meghatározója volt a legutóbbi időkig a *tablás festés*, az a törekvés, hogy a rámaival körülvevett mélyebb betéteket vagy ilyeneket utánzó, festett szélezővel és zsinórral körülhatárolt táblákat teljesen kitöltse a virágornamenné.

A bútorra kerülő festett díszítmények részarányos elosztását (a hangsúlyos középintától jobbra és balra elhelyezett minták egymás tükörképei) a bútorok részarányos konstrukciója igényli. Viszont az egyes díszítmények felépítésében is követett pontos részarányosság reneszánsz hagyomány. E részarányos felépítést a régebbi bútoroknál külön kiemeli a középtengelybe állított váza, sziv vagy rózsa, majd a szalag, a vízszintesen elnyúló mintáknál pedig a feltűnő középpelzők.

Csupán az 1840—1850-es évektől jelentkezik e hagyományos megoldásokkal szakítani akaró rokokó hatás szerkezetben, mintaelemekben és színekben egyaránt. A XIX. század 50-es éveiben Sütő István vezette be Vargyason a *facstartvégi csokrot*, a *koszorút*, a *sarokcsokros füzért*, a *madarat* és a pontozott hálózattal töltött motívumokat. Az aszimmetrikus díszítést olyan újabb bútorformák is indokolták, mint a *kontyos szék*, de a régies *hosszúpád* és *kendőszeg* keskeny vízszintes felületei is megfeleltek a *sarokcsokros füzerek* alkalmazására. Megfigyelhető azonban ez esetekben is a kompozíció egyensúlya, sőt a részarányos szerkezetre való törekvés.

A bútordezska anyagának konzerválására irányuló pácolásból-festésből kialakult művészi bútorfestés leglényegesebb része maga a díszítmény. Ez Vargyason különösen jelentőséget kap elhelyezése, tömörsége, erőteljes kompozíciója, világos tagolása, nyugodt vonalvezetése, növényi díszítőelemeinek leegyszerűsített és közérthető prezentálása révén. Mind e sajátosságok már az eredeti inspirációs forrásnak: az olasz eredetű erdélyi „virágos” reneszánsznak a tulajdonai voltak, de külön élességgel domborodnak ki a magyar népi díszítőművészetben általában — faragásban, himzésben, kerámiában, bútorfestésben —, és egyik legszebb és tanulságos megnyilatkozása épp a vargyasi bútorfestők művészete.

A vargyasi bútorfestés és sajátosságai élénken domborodnak ki mindjárt a közeli szász bútorfestő-központok munkáival történő

Régebbi és újabb középpelzők

egyszerű összehasonlítás révén. Ez utóbbiak ugyanis a szövevényes kompozíciójú és naturalista tendenciájú német gótika hagyományain, valamint a kevésbé tagolt és duzzadt formákat kedvelő német reneszánsz, majd a gazdag ornamentikájú és nyugtalan vonalvezetésű osztrák barokk hatása alatt alakultak ki. Jellemző, és az erdélyi magyar és szász nemzetiség különféle kapcsolataival magyarázható, hogy míg — a XVIII—XIX század folyamán — a szászok városi és népi művészetére egyaránt erős volt az osztrák hatás, az erdélyi magyarságnál a barokk a bécsi hatalmi törekvések és erőszakos katolizálás formanyelvének minősült, és hatása a nemesi, polgári és népi művészetben egyaránt minimális volt; viszont épp e két század folyamán ment végbe a reneszánsz virágornamentika népvivé válnása.

Díszítőelemek

A vargyasi bútorfestés ornamentikája növényi, elsőrendűen virág-motívumokból áll, jellemző azonban ezek természetűséget kerülő, csupán a valóságosságra törekvő, leegyszerűsített, közérthető, egysíkú és dekoratív ábrázolása.

Az új népművészeti műfaj, a bútorfestés, Vargyason is készen átvett a helyi

Szegelet-almárnum (1847)

Menyasszonyi láda (1854)

fafaragásból és textilmunkákból bizonyos egyszerű elemeket, amelyek a festett díszítmények peremén látható szegődíszek, lécz, szalagminták és csipkézések különféle egyszerű díszítőelemei. Ezek közül azonban már reneszánsz eredetű a „kakasfarok”-szerű párkánydísz, az *attika*, a tábla keretét ékesítő egyszerű és sallangos *ciráda* vagy *korona* a palmetta e leegyszerűsített vonalas formája. A vargyasi bútorfestésnek ezt a sajátossá vált elemét a nemesi címerek sokágú koronájából eredeztetik.

A tulajdonképpeni virágkompozíció egyik fontos kiegészítő eleme a reneszánsz eredetű, ún. olaskorsóból származó *korsó* vagy *virágkorsó*, amely a XIX. században egyre inkább az erdélyi kancsó, bokály, csupor után idomul. A korsót néha a templomi talpas kehelyből alakított virágpohár helyettesíti, majd a virágtartót — rokokó hatásra — *szív* vagy *attikás rózsa*, a század végén pedig *szalagcsokor* váltja fel. A részarányosan kettéágazó virágcsokor (vízszintes *fűzér*) középjelzője leggyakrabban a palmetta-szerű *cirátor* és *margaréta*. Néha ezek helyett az ugyancsak reneszánsz eredetű gránátalma-forma díszes *fejedelem almája*, sárga *aranyalma* vagy fehér *ezüstalma* adta meg a minta középtengelyének súlypontját.

A XIX. századi vargyasi bútorfestésben a csokrokat alkotó virágok közt leggyakoribb a *rózsa*, ezután következik a *tulipán*, majd a *szegfű*. E három jellegzetes népi virágmotívum mellett a többi — *gyöngyös béli ernyős*, *cirkás alma* és *háromszemű* — már sokkal ritkább. Az akantuszlevélből virággá alakított — és a székelly kályhacsempéken és kapufélfákon is alkalmazott — *sima ernyős*, valamint a *csüngő szív*, *eper* és a magyar szücsmunkáknál gyakori *görgina* még ezeknél is ritkább és későbbi (az 1850—1860-as években előforduló) motívum a bútorfestőknél. Valamivel gyakoribb ezeknél a *barackmagos* levélcsokor és a *jácint*, a század második felében pedig a *gerezd*, a hajlékony *mezsgyevirág* és *gyöngyvirág*.

A korábbi virágmotívumok dekoratív stilizáltságával szemben a későbbiek már természetűen ábrázolt „hazai” virágok. Míg az előbbi virágmotívumok csupán más iparművészeti munkákon át megismert képzeletbeli díszekként honosultak meg a vargyasi bútorfestésben, az utóbbiak már a valóságból ismert növények ráismerhető ábrái. A régi *lándzsás*-, *füles*- vagy *kanyarvéges tulipánnak* sem lehetett élő modellje, már csak azért sem, mert amikor az első székelly bútorfestők alkalmazták (a XVI. században), a növényt magát még nem ismerték nálunk. Az „igazi” tulipánhoz való hasonlítás szándéka alig százéves a vargyasi magyar bútorfestőknél, azelőtt a dekoratív hatás volt a döntő.

Az élénk színű virágok kiemelése és a csokor rajzának kitöltése szempontjából fontos szerepe van a sötétzöld lándzsa alakú *fűzérzölápnak* és a száz év óta gyakori *kerek végű lapinak*. A virágtartó, szalagcsokor, szív és madár mellett másik nem növényi eredetű díszítőelem a *fűzértekerés*. A rokokó és empire fűzerekhez és koszorúkhöz járó eme késői díszítőelem az egyetlen, ami által a jellegzetes síkfestés némi térhatást is kap.

A *virágzás* végeztével a szemközti *tábla* fölé vagy alá, esetleg kétoldalra írták föl a megrendelő nevét és a készítés évét. E feliratok beiktatásuk s dekoratív kivittelezésük révén a bútorfestő művészet szerves tartozékai.

*

Számos más központunkkal szemben, hol az asztalosok elkészítette fenyőbútorokat külön bútorfestőkkel — főként ehhez értő asszonyokkal — festette ki a megrendelő, Vargyason az asztalosmunkát és a festést ugyanaz a mester végezte. Magától értetődő, hogy e tény a kész bútorok kivitelezésében is megmutatkozik, s az itteni munkák művészi szépsége nagyrészt az asztalos- és festőmunka teljes egységének köszönhető. Az asztalosmunka számos technológiai megoldása, a bútor architektonikus felépítése, egyes részletei és elemei a festés által kapták meg valódi értéküket, hangsúlyukat, szépségüket és viszont: a bútor asztalosmunkáját már eleve azzal a tudattal és úgy végezte a mester, hogy a bútort ő maga fogja festeni is.

A két mesterség — az asztaloság és bútorfestés — egymást kiegészítő tökéletes egysége, mindkettőnek nemzedékek hosszú során át egyre tökéletesített népi és helyi formái jellemzik a vargyasi bútorfestő asztaloságot, amely e tulajdonságai birtokában egyedülálló helyet foglal el népművészeti mesterségünk központjai között.